

2023, 10(2): 264-267

Tema Editörlerinden...

Moment Dergi'nin editörlüğünü üstlendiğimiz *Spiritüellik* sayısında, spiritüelliğin siyasetle ilişkisi bağlamında farklı görünümüne, konuya ilişkin tarihsel ve teorik bir tartışmaya, spiritüelliğin akademik alanda ihmâl edilmiş örneklerine ve sosyal medyada deneyimlenme biçimine yer verebildik. Sadece tema kapsamında başvuru aldığımız bu sayı; altı tema makale, bir söyleşi ve iki kitap eleştirisi içeriyor.

Bu sayı, Türkiye için erken bir dönemde New Age üzerine düşünerek *İnternet Dolunay Cemaat* (1997) kitabını kaleme almış, gazeteci/sosyolog Can Kozanoğlu söyleşiyle başlıyor. "Can Kozanoğlu ile Spiritüellik ve Medya Üzerine" gerçekleştirdiğimiz söyleşi, konuya ilişkin geçmişten bugüne bir panorama sunarak, New Age'in tarihsel kırılmalarına, dine ve dinsel topluluklara, spiritüellik ve New Age arası ilişkiye, sosyal medya ile tüketim tarikatları arasındaki bağlantılara temas ediyor. Kozanoğlu söyleşisi, konu üzerine araştırma yapmak isteyen okur için bir vizyon da sunuyor.

Tema kapsamındaki altı makalemizden ilki olan "Spiritüel Siyaset: Alternatif Bir Duygusal Kamusal Alan Oluşturma Girişimi" başlıklı makalesinde Kurtuluş Cengiz ve Hande Gür, spiritüel hareketler ile siyaseti, duygular sosyolojisinin kavramsal imkânları aracılığıyla ilişkilendiriyor. Spiritüel hareketlerin bir tür duygusal siyaseti yürüttüklerini ve alternatif bir duygusal kamusal alan inşa etmeye çalıştıklarını iddia ederek, iddiasını kapsamlı saha araştırmalarının bulgularıyla destekliyor.

"Spiritüelliğin Kemalist Halleri: Hagiografiden New Age İkonluğuna" makalesinde ise Kadir Dede, Başak Su Demirel ve Nisa Çeker, spiritüellik ile Kemalizm ilişkisinin değişen yapısını; Erken Cumhuriyet, Soğuk Savaş ve Post-Kemalist zamanlar olarak yapılandırdıkları dönemlendirme bağlamında inceliyor. Spiritüellik ve Kemalizm ilişkisinde; dinsel söyleme müracaat ediş, Atatürk'ün meşruiyet dayanağı olarak kabul edilmesiyle kıpırdanış ve Kemalist ezoterizmin şahlanması seyrine odaklanıyor.

"Modernite ve Akıl Karşıtlığının Kökenleri Üzerine" makalesinde İlker Özdemir, modernite, akılcılık ve spiritüellik arasındaki temel ilişkiyi, postmodern ve neoliberal yaklaşımların eleştirel aklı tasfiye etme girişimi ekseninde analiz ederek, bunların yeni sağ popülist hareketlerle devamlılığını tartışıyor.

“Spiritüel Bir Piyasa ve Uzlaşma Alanı Olarak Pop Tasavvuf” makalesinde Feride Güner, tasavvufun popülerleşmesini; tasavvufi kişisel gelişim kitaplarındaki öznellik kurguları ve Mevlâna, Mevlevilik imgesi odağında tartışıyor. Makale, spiritüel pazarın önemli bir bileşeni olan tasavvufun, popüler kültürdeki içerik ve biçimlerinin; postmodern-spiritüel, liberal-neoliberal, muhafazakâr-dini yaklaşımların bir uzlaşma alanı olarak dolaşıma girdiğini iddia ediyor.

Osman Özarlan, “Antalya-Elmalı Bölgesinde Defineci Okültizmi ve Spiritüelleşme Üzerine Sosyolojik Bir Analiz” başlıklı makalesinde, definecilik etrafında dönen okült faaliyetlerle uğraşanların dünyayı anlamlandırma ve yorumlama biçimlerini konu ediniyor. Özarlan, defineci okültizminin, dini ve folklorik kaynaklar ve özellikle sosyal medya aracılığıyla eklektik bir görünüm arz ettiğini iddia ediyor.

“Dijital Spiritüellik Deneyimi Olarak Astroloji: Co-Star Üzerine Bir İnceleme” makalesinde Eylül Ersoy, sahadan ilk notlarıyla, bir dijital astroloji uygulamasının; kaygı ve belirsizlikle mücadele, iyi hissetme hali ve pragmatik kullanım biçimleri bağlamında, kullanıcı deneyimlerini aktarıyor.

İki kitap eleştirisinden ilki, *Sınırları Aşan Dervişler: Bektaşiliğin Kültürel İlişkileri (1826-1925) Üzerine*, Eren Yılmaz’ ait. Yılmaz metninde, kitabın çizdiği hattı izleyerek Bektaşiliğin Osmanlı İmparatorluğu’ndaki görünümüne, başka Osmanlı kültürleri (Sünniler, Hristiyanlar, Aleviler vb.) ve Batı kültürleriyle (Protestan misyonerliği, Masonlar, vb.) olan ilişkilerine yer veriyor. Yılmaz, kültürel karşılaşmaların, bir topluluğun ritüellerinden gündelik hayatına kadar tesir ederek onu dönüştürdüğüne dikkat çekiyor.

İkinci kitap eleştirisi, yakın zamanda Türkçeye kazandırılmış, Eva Illouz ve Edgar Cabanas’ın uzun soluklu çalışmalarının yetkin bir aşaması olarak okunabilecek *Mutlu Yurttaş İmalatı* (2023) hakkında. Başak Şen, kitabın yaptığı üzere, mutluluk endüstrisinin vaatleri odağında bir eleştiri gerçekleştiriyor.

Ezoterizm, okült, New Age, dindarlık, siyaset gibi farklı alanlardan ele almaya elverişli bir konu olarak spiritüelliğe, ağırlıklı olarak Türkiye içinden ve Türkiye örnekleriyle mütevazı bir katkı sunma çabasında olduğumuz bu sayıdan okurların da keyif alacağını umuyoruz. Çalışmalarını bizimle paylaşan her başvuruya, yazara, teknik ekibe ve titizlikle yaptıkları okumalar, öneriler ve görüşler için hakemlere teşekkür eder, iyi okumalar dileriz.

Sayının hazırlık süreci sona ererken, Moment Dergi’nin yirminci sayısını emanet aldığımızı fark ettik. Bu da demek oluyor ki Moment’in 10. yılını kutluyoruz. Bu vesileyle, derginin kültürel çalışmalar kapsamında çeşitli temalarla ürettiği istikrarlı birikimde emeği geçen her yazar, editör, sayı editörü ve çalışma arkadaşımıza ayrıca teşekkür ve tebriklerimizi sunarız.

From the Theme Editors...

For this issue of the Moment Journal, we welcomed articles focusing on diverse aspects of spirituality: its relations with politics, historical and theoretical discussion on the subject, cases of spirituality that have been neglected in the scholarly field, and how spirituality is experienced on social media. The issue comprises six theme articles, one interview and two book reviews.

The issue begins with an interview with journalist/sociologist Can Kozanoğlu, who authored the book *Internet Dolunay Cemaat* (1997), reflecting on the New Age in Turkey as an early endeavour. 'Interview with Can Kozanoğlu on Spirituality and Media' provides a comprehensive panorama of the subject, from past to present. The interview covers topics such as the structural changes of the New Age, religious communities, the affinity between spirituality and the New Age movement, and between social media and consumer cults. Kozanoğlu's interview offers a vision for the reader eager to research the subject.

In their article 'Spiritual Politics: Attempt for Constructing an Alternative Public Sphere', Kurtuluş Cengiz and Hande Gür focus on spiritual movements and politics through conceptual potentials of the sociology of affect. Claiming that spiritual movements engage in a form of emotional politics and seek to construct an affective public sphere, they ground their argument on their extensive field research.

In 'Kemalist Matters of Spiritualism: From Hagiography to a New Age Icon', Kadir Dede, Başak Su Demirel and Nisa Çeker offer a connection between spirituality and Kemalism through three periods: Early Republic, Cold War and Post-Kemalist. They analyze the course of this affinity between spirituality and Kemalism as resorting to religious discourse, the move with the acceptance of Atatürk as the basis of legitimacy, and the rise of Kemalist esotericism.

In his article 'On the Origins of Opposition to Modernity and Reason', İlker Özdemir analyzes the fundamental relationship between modernity, rationality and spirituality on the axis of the attempt of postmodern and neoliberal approaches to liquidate critical reason and discusses their continuity with new right-wing populist movements.

In her article 'Pop Sufism as a Spiritual Market and Consensus Field', Feride Güner describes the popularization of Sufism by discussing constructions of subjectivity in Sufi self-help books and the image of Mevlana and Mevlevism. The article examines the content and forms of Sufism as essential components of the spiritual market, claiming they circulate in a field of consensus between postmodern-spiritual, liberal-neoliberal, and conservative-religious approaches.

Osman Özarıslan, in his article 'A Sociological Analysis on Treasure-hunting Occultism and Spiritualism in Antalya-Elmalı', deals with how those engaged in occult activities revolving around treasure hunting make sense and interpret the world. Özarıslan claims that treasure hunter occultism presents an eclectic appearance via religious and folkloric sources and becomes even more eclectic via social media.

In the article "Astrology as a Digital Spirituality Experience: A Review on Co-Star", Eylül Ersoy, with her first notes from the field, discusses user experiences of a digital astrology application through combating anxiety and uncertainty, states of well-being and pragmatic uses.

The first of the two book reviews, on *Dervishes Beyond Borders: Cultural Relations of Bektashism* (1826-1925), belongs to Eren Yılmaz. Following the book, he includes the formation of Bektashism in the Ottoman Empire, and its ties with other Ottoman cultures (Sunnis, Christians, Alevis, etc.) and Western cultures (Protestant missionaries, Masons, etc.). Yılmaz points out that cultural encounters transform a community by influencing its rituals to its daily life.

The second book review is on *Happycratie*, a competent phase of Eva Illouz and Edgar Cabanas's long-term work, recently translated into Turkish (2023). As the book does, Başak Şen makes a criticism focusing on the promises of the happiness industry.

We hope the readers will enjoy the issue, in which we strive to make a humble contribution to spirituality, mainly from Turkey and with Turkish examples, through diverse concepts. We would like to thank the authors, applicants and technical team for their contributions and dedication, and reviewers for their meticulous readings, suggestions and opinions.

As we approached the end of this issue, we realized we had reached the twentieth issue of Moment Journal, which means we are celebrating Moment's 10th anniversary. On this occasion, we would like to extend our thanks and congratulations to every author, editor, issue editor and colleague who contributed to the steady accumulation of knowledge the journal has produced on various themes within the scope of cultural studies.

Gökçe Baydar Çavdar & Gülay Acar Göktepe